

การศึกษาการเรียกร้องสิทธิในงานก่อสร้างในลาว ไทย และเวียดนาม

นางสาวมณฑาทิพย์ ทองธรรมชาติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา ภาควิชาวิศวกรรมโยธา

คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ISBN 974-14-2947-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF CONSTRUCTION CLAIMS IN LAOS, THAILAND AND VIETNAM

Miss Monthathip Thongthammachat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Engineering Program in Civil Engineering

Department of Civil Engineering

Faculty of Engineering

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

ISBN 974-14-2947-9

Copyright of Chulalongkorn University

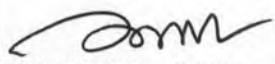
491876

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาการเรียกร้องสิทธิในงานก่อสร้างในลาว ไทย และเวียดนาม
โดย นางสาวมณฑาทิพย์ ทองธรรมชาติ
สาขาวิชา วิศวกรรมโยธา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ์ ช่อวิเชียร

คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้แนบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ฉิเรก ลาวันย์ศิริ)

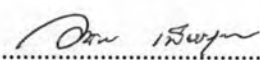
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิเศษ ทรัพย์สมพล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ์ ช่อวิเชียร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิง คุณะวัฒน์สถิตย์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระศักดิ์ ลิขิตเรืองศิลป์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วัชระ เพียรสุภาพ)

มณฑาทิพย์ ทองธรรมชาติ: การศึกษาการเรียกร้องสิทธิในงานก่อสร้างในลาว ไทย และ เวียดนาม. (A STUDY OF CONSTRUCTION CLAIMS IN LAOS, THAILAND AND VIETNAM). อ.ที่ปริกษา รศ. วิสุทธิ์ ช่อวิเชียร, 167 หน้า. ISBN 974-14-2947-9.

เมื่อมีการเรียกร้องสิทธิเกิดขึ้นในโครงการก่อสร้างทำให้มีผลกระทบหลายประการตามมา ได้แก่ งานก่อสร้างมีความล่าช้า ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มสูงขึ้น คุณภาพของงานไม่เป็นไปตามที่กำหนดซึ่งสาเหตุดังกล่าวนี้สามารถส่งผลให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้ว่าจ้างกับผู้รับเหมาได้ การเรียกร้องสิทธิในแต่ละประเทศนั้นมีกระบวนการที่เหมือนและแตกต่างกันออกไป เนื่องมาจากการดำเนินงานและวิธีปฏิบัติ ดังนั้นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาทำความเข้าใจถึงสภาพการณ์โดยทั่วไปของการเรียกร้องสิทธิที่เกิดขึ้นในโครงการก่อสร้างถนนในประเทศไทย และเวียดนาม เพื่อเข้าใจถึงขั้นตอนของการเรียกร้องสิทธิ และเพื่อรับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในขั้นตอนต่างๆ ของการเรียกร้องสิทธิในการบริหารโครงการก่อสร้างของโครงการก่อสร้างถนนในหน่วยงานของภาครัฐในสามประเทศดังกล่าว โดยเน้นโครงการถนนที่เป็นโครงการเงินกู้และเงินช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ

ขั้นตอนการศึกษาประกอบด้วยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในฝ่ายผู้ว่าจ้าง และผู้รับเหมาเกี่ยวกับการเรียกร้องสิทธิในงานก่อสร้างและปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของฝ่ายผู้ว่าจ้างเกี่ยวกับกระบวนการเรียกร้องสิทธิที่เกิดขึ้นในทั้งสามประเทศ และวิเคราะห์โดยหาค่าดัชนีสัมพัทธ์ (Relative Index: R.I.) ในแต่ละกระบวนการการเรียกร้องสิทธิในงานก่อสร้าง

จากผลการศึกษาพบว่า การเรียกร้องสิทธิที่เกิดขึ้นในทั้งสามประเทศมีความคล้ายกันทั้งเรื่อง ขั้นตอน ผู้ที่เกี่ยวข้อง เอกสาร และหลักฐานที่ใช้พิจารณาการเรียกร้องสิทธิ แต่มีความแตกต่างกันในเรื่อง การชดเชยค่าเสียหายของการเรียกร้องสิทธิที่เกิดขึ้นในโครงการก่อสร้างถนน นอกจากนี้ในงานวิจัยนี้ได้วิเคราะห์ปัญหาของการเรียกร้องสิทธิในทั้งสามประเทศ และมูลเหตุที่ทำให้เกิดการเรียกร้องสิทธิพร้อมทั้งเปรียบเทียบกับแนวทางการเรียกร้องสิทธิโดยทั่วไปที่ได้จากผลการศึกษาและรวบรวมจากเอกสารงานวิจัยที่ผ่านมา โดยพบว่าสามารถแบ่งประเภทของการเรียกร้องสิทธิออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงขอบเขตของงาน ความล่าช้าและการเร่งงาน สภาพของสถานที่ก่อสร้างที่แตกต่างไปจากเงื่อนไข ความผันผวน และการเรียกร้องสิทธิอื่นๆ รูปแบบและขั้นตอนในการดำเนินงานก่อสร้างที่เกี่ยวข้องกับการเรียกร้องสิทธิมีทั้งเหมือนและแตกต่างกันออกไปตามธรรมเนียมปฏิบัติ ข้อกำหนดในแต่ละประเทศ และได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขและป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียกร้องสิทธิ

ภาควิชา.....วิศวกรรมโยธา..... ลงลายมือชื่อนิสิต..... *Prof. Nong*
 สาขาวิชา.....วิศวกรรมโยธา..... ลงลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *[Signature]*
 ปีการศึกษา.....2549.....

4770407021: MAJOR CIVIL ENGINEERING

KEY WORDS: CONSTRUCTION/ CLAIMS / LAOS / THAILAND / VIETNAM.

MONTHATHIP THONGTHAMMACHAT: A STUDY OF CONSTRUCTION
 CLAIMS IN LAOS, THAILAND AND VIETNAM. THESIS ADVISOR: ASSOC.
 PROF. VISUTH CHOVICHEN, Ph.D., 167 pp. ISBN 974-14-2947-9.

As claims occur in construction projects, they bring about various problems such as delays, cost increase and quality problems, all of which lead to serious conflicts between project owners and contractors. Construction claim process in each country has similarities and differences depending on executions and practices. The objective of this thesis is to understand the nature of claims in road construction projects in Laos, Thailand and Vietnam, and to analyze the procedures of construction claims to examine the problems of subprocesses of claim management. The scope is limited to road construction projects which are under supervision of the government agencies and loan funding institutions.

The method used in data collection is an interview of both project owners and contractors about their claims and problems during their process. The questionnaire is also used to survey the opinion of project owners of their process of construction claims in the three countries. Then, the data have been analyzed to find the relative index (R.I.) of each particular construction claim process.

The study indicates that construction claims among the three selected countries have their similar points, for instance, steps, documentations and evidences used. However, the compensation for damage of each country is different from each other. The research analyzes the problems and the causes of claims in the three countries by comparing the construction claim methods between from research findings and those from literature review. The comparison result shows that the construction claims can be categorized into five groups as follows: scope of work, delay and acceleration, differing site conditions, fluctuation and other claim types. The figures and steps of construction claim project execution have both similarities and differences depending on their traditional practices and other regulations. Finally, this research suggests the guidelines to prevent the problems in construction claims processes.

Department.....Civil Engineering..... Student's Signature.....
 Field of Study.....Civil Engineering..... Advisor's Signature.....
 Academic Year.....2006.....

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ ช่อวิเชียร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาแนะนำและตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำสาขาวิชาวิศวกรรมก่อสร้างและการบริหารทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งประกอบด้วยรองศาสตราจารย์ ดร.วิศณุ ทรัพย์สมพล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิง คุณะวัฒน์สถิตย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระศักดิ์ ลิขิตเรืองศิลป์ และอาจารย์ ดร.วัชระ เพียรสุภาพ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยในครั้งนี้

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ของข้าพเจ้าที่ได้ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้แก่ข้าพเจ้า และขอขอบคุณเพื่อนทุกคนของข้าพเจ้าในทุกๆ ด้าน จนกระทั่งสำเร็จการศึกษา

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งต่อผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่าน ที่ได้สละเวลาและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล และผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้กรุณาให้ข้อมูลที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยนี้

คุณความดีและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอมอบให้เป็นสิ่งตอบแทนต่อผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีต และปัจจุบัน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 การบริหารสัญญาระหว่างการดำเนินงานก่อสร้าง.....	6
2.2 ความเสี่ยงที่เกิดจากสัญญา และคู่สัญญาในงานก่อสร้าง.....	10
2.3 ความหมายของการเรียกร้องสิทธิ.....	14
2.4 กระบวนการเรียกร้องสิทธิในงานก่อสร้าง.....	15
2.5 การเรียกร้องสิทธิในงานก่อสร้าง.....	17
2.6 สรุปท้ายบท.....	26
บทที่ 3 แนวคิด และวิธีการดำเนินงานวิจัย.....	28
3.1 กรอบแนวความคิดของวิธีการดำเนินการวิจัย.....	28
3.2 ข้อมูลทั่วไปและกลุ่มตัวอย่างในการดำเนินงานวิจัย.....	29
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	32
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
3.6 สรุปท้ายบท.....	37

บทที่ 4	รูปแบบของสัญญา และขั้นตอนในการดำเนินงาน.....	39
4.1	สัญญาที่ใช้ในงานก่อสร้าง.....	39
4.2	การดำเนินงานในองค์กรที่เกี่ยวข้อง.....	45
4.3	การบริหารสัญญาระหว่างการดำเนินงานก่อสร้าง.....	50
4.4	ขั้นตอนการพิจารณาการเรียกร้องสิทธิ.....	56
4.5	สรุปท้ายบท.....	67
บทที่ 5	การวิเคราะห์มูลเหตุของการเรียกร้องสิทธิ.....	69
5.1	ปัญหาที่ส่งผลให้เกิดการเรียกร้องสิทธิในงานก่อสร้าง.....	69
5.2	ประเภทของสาเหตุที่ทำให้เกิดการเรียกร้องสิทธิ.....	75
5.3	ผลการวิเคราะห์กระบวนการเรียกร้องสิทธิที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม..	83
5.4	สรุปท้ายบท.....	96
บทที่ 6	กระบวนการพิจารณาการเรียกร้องสิทธิ.....	98
6.1	การเรียกร้องสิทธิเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงขอบเขตของงาน.....	98
6.2	การเรียกร้องสิทธิเนื่องจากความล่าช้าและการเร่งงาน.....	104
6.3	การเรียกร้องสิทธิเนื่องจากสภาพของสถานที่ก่อสร้างแตกต่างไปจาก เงื่อนไข.....	109
6.4	การเรียกร้องสิทธิเนื่องจากความผันผวน.....	111
6.5	วิธีการที่ใช้ในการประเมินต้นทุนทางอ้อมสำหรับสำนักงาน (Home Office Overhead).....	116
6.6	เอกสารและหลักฐานที่ใช้ในพิจารณาการเรียกร้องสิทธิ.....	117
6.7	แหล่งข้อมูลที่ใช้สนับสนุนการพิจารณาชดเชยค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ในการเรียกร้องสิทธิ.....	122
6.8	กระบวนการพิจารณาตัดสินข้อพิพาทในการเรียกร้องสิทธิ.....	124
6.9	ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการพิจารณาชดเชย การเรียกร้องสิทธิ.....	126
6.10	สรุปท้ายบท.....	130
บทที่ 7	สรุปผลการวิจัย ข้อจำกัดของการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	132

สารบัญญัตราง

ตาราง	หน้า
3-1 ระดับความคิดเห็นต่อประเด็นคำถามภายในแบบสอบถาม.....	33
4-1 ข้อกำหนดเสริม (Supplementary Conditions) ของสัญญาโครงการก่อสร้างทางหลวง หมายเลข 3 Houay Xay - Boten: Contract Package A: KM 0.0 – KM 84.0, Houay Xay - Ban Sod ประเทศลาว.....	41
4-2 ข้อกำหนดเสริม (Supplementary Conditions) ของสัญญาก่อสร้าง ทางหลวงหมายเลข 401 อ.สิชล-อ.ท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ประเทศไทย.....	42
4-3 ข้อกำหนดเสริม (Supplementary Conditions) ของสัญญาที่แตกต่างกัน.....	43
4-4 สัญญาก่อสร้างที่ใช้ในประเทศที่ศึกษา.....	43
4-5 ภาษาและกฎหมายที่ใช้ในสัญญาของโครงการก่อสร้างที่เป็น โครงการเงินกู้ และเงินช่วยเหลือในแต่ละประเทศ.....	45
4-6 สรุปรูปแบบของสัญญา ขั้นตอนและปัญหาที่พบในการดำเนินงานในทั้งสามประเทศ...	66
5-1 ข้อกำหนดในสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการเรียกร้องสิทธิจาก FIDIC (1999).....	71
5-2 ปัญหาที่ส่งผลให้เกิดการเรียกร้องสิทธิของผู้รับเหมาต่อผู้ว่าจ้างใน โครงการก่อสร้างใน ประเทศลาว ไทย และเวียดนาม.....	74
5-3 กลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามตามตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน.....	84
5-4 กลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามตามประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียกร้องสิทธิ.....	85
5-5 กลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามตามมูลค่าสูงสุดของ โครงการตามสัญญาที่ เคยปฏิบัติงานมา.....	85
5-6 ความเห็นจากการศึกษาของฝ่ายผู้ว่าจ้างถึงการดำเนินงานของผู้รับเหมาที่เกี่ยวข้องกับ การกำหนดการเรียกร้องสิทธิ (Claim Identification).....	86
5-7 ความเห็นจากการศึกษาของฝ่ายผู้ว่าจ้างถึงการดำเนินงานของผู้รับเหมาที่เกี่ยวข้องกับ การแจ้งให้ทราบถึงการเรียกร้องสิทธิ (Claim Notification).....	88
5-8 ความเห็นจากการศึกษาของฝ่ายผู้ว่าจ้างถึงการดำเนินงานของผู้รับเหมาที่เกี่ยวข้องกับ การพิจารณาการเรียกร้องสิทธิ (Claim Examination).....	88
5-9 ความเห็นจากการศึกษาของฝ่ายผู้ว่าจ้างถึงการดำเนินงานของผู้รับเหมาที่เกี่ยวข้องกับ เอกสารที่ใช้ประกอบในการพิจารณาและตรวจสอบการเรียกร้องสิทธิ (Claim Documentation).....	90

ตาราง	ฉ หน้า
5-10 ความเห็นจากการศึกษาของฝ่ายผู้ว่าจ้างถึงการดำเนินงานของผู้รับเหมาที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอการเรียกร้องสิทธิ (Claim Presentation).....	91
5-11 ความเห็นจากการศึกษาของฝ่ายผู้ว่าจ้างถึงการดำเนินงานของผู้รับเหมาที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาตกลงของการเรียกร้องสิทธิ (Claim Negotiation).....	92
5-12 สรุปผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีสัมพัทธ์ที่มีค่าสูงสุดของกระบวนการเรียกร้องสิทธิที่เกิดขึ้นในลาว ไทย และเวียดนาม.....	93
6-1 ความเห็นจากฝ่ายผู้ว่าจ้างถึงเอกสารที่ผู้รับเหมาขาดส่งในการเรียกร้องสิทธิ.....	118
6-2 เอกสารด้านราคาที่ใช้ในกระบวนการเรียกร้องสิทธิ.....	120
6-3 แหล่งที่มาของข้อมูลดัชนีที่ใช้พิจารณาองค์ประกอบ ค่า P_n ของประเทศลาว.....	121

สารบัญรูปร่างภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
2-1 แสดงรายการตรวจสำหรับการเปลี่ยนแปลงในงานก่อสร้าง (Checklist for Construction Changes).....	8
2-2 การติดต่อสื่อสารในช่วงระหว่างการดำเนินงานก่อสร้าง (Communication Lines during Construction Phase).....	11
2-3 ความสัมพันธ์ตามสัญญาในการบริหารสัญญา (Contractual Relationships in Management Contracting).....	13
2-4 แหล่งที่มาของความขัดแย้งในงานก่อสร้าง (Potential Sources of Construction Conflicts).....	25
2-5 การแบ่งประเภทของความล่าช้าของโครงการ (Project Delay's Classification: PDC).....	26
3-1 กรอบแนวความคิดในการดำเนินงานวิจัย.....	28
3-2 แสดงประเทศสมาชิกในแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.....	29
4-1 รูปแบบองค์กรของ Ministry of Communication, Transport, Post and Construction (MCTPC) ประเทศลาว.....	46
4-2 โครงสร้างองค์กรของกรมทางหลวง กระทรวงคมนาคม ประเทศไทย.....	48
4-3 รูปแบบองค์กรของ Ministry of Transport ประเทศเวียดนาม.....	49
4-4 ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินงานก่อสร้างตามสัญญา (Typical Sequence of Principal Events during Contracts for Construction).....	51
4-5 ลำดับ ขั้นตอนในการพิจารณาการจ่ายเงินในข้อกำหนดที่ 14 ของสัญญา FIDIC (Typical Sequence of Payment Events Envisaged in Clause 14, FIDIC (1999)).....	53
4-6 กระบวนการเรียกร้องสิทธิของผู้ว่าจ้าง จากสัญญา FIDIC (1999).....	59
4-7 กระบวนการเรียกร้องสิทธิของผู้รับเหมา จากสัญญา FIDIC (1999).....	60
4-8 ขั้นตอนการเรียกร้องสิทธิของผู้รับเหมาต่อผู้ว่าจ้างที่เกิดขึ้นในโครงการก่อสร้างของประเทศไทย.....	61
4-9 ขั้นตอนการเรียกร้องสิทธิของผู้รับเหมาต่อผู้ว่าจ้างที่เกิดขึ้นในโครงการเงินกู้และเงินช่วยเหลือ ประเทศไทย.....	62
4-10 ขั้นตอนการเรียกร้องสิทธิของผู้รับเหมาต่อผู้ว่าจ้างที่เกิดขึ้นในโครงการก่อสร้างของเวียดนาม.....	64
5-1 ความสัมพันธ์ของความขัดแย้ง การเรียกร้องสิทธิและข้อพิพาท.....	69

	๓
ภาพประกอบ	หน้า
6-1 รูปแบบของการเปลี่ยนแปลงงาน (Variation Orders Model).....	104
6-2 การวิเคราะห์การเรียกร้องสิทธิที่เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ (Analysis of Weather-Related Claims).....	109
6-3 การคำนวณหาค่าความผันผวน โดยใช้ค่าดัชนีที่ประกาศ (Calculation of Fluctuations using Published Indices).....	115
6-4 ลำดับเหตุการณ์โดยทั่วไปของข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในข้อกำหนดที่ 20 ของ FIDIC (1999)...	124